

Miljønytt

3. Utgave - 2011

Årgang 17

- Best i kjennskap
- Hva er prisen?
- Om å stå han av.
- Jern og metall
- Du er verdifull

“Det finnes bare muligheter, ikke problemer”.
Det kommer bare an på øyet som ser!
“Metallskrot” gjenvinnes til alle typer produkter
som inneholder metall, store som små, og må
sorters ut fra restavfallet!

Kundetilfredshetsundersøkelsen 2011

En søndag i september hadde jeg og min frue gjester til middag og var akkurat klar til å sette oss til bords. Da ringer det på fruens mobil. "Hallo, dette er fra Sentio Reseach, og vi vil gjerne stille noen spørsmål om hvilket forhold du har til LAS..."

Min kone svarer; "jeg har et nært og godt forhold til LAS, men ærlig talt vi har gjester til middag og har akkurat satt oss til bords, kan du ringe igjen senere?"

Det ble middag som planlagt.

På oppdrag fra LAS, etter oppfordring fra representantskapet, ble Sentio AS gitt oppdraget med å ringe rundt i Lofoten til brukere/kunder av LAS. I alt ble 453 tilfeldige kunder oppringt og de besvarte en rekke ulike spørsmål om selskapets tjenestetilbud, service, ledelse, miljøkunnskaper, og lignende. Stor takk til alle dere som tok dere tid til å gjennomføre undersøkelsen. Håper ikke søndagsmiddagen ble skadelidende i altfor stor grad.

Sluttrapporten fra Sentio AS viser at LAS kom meget godt ut av denne undersøkelsen. Hovedresultatene for alle de viktigste faktorene som ble undersøkt er sammenlignet med andre avfallsselskaper i landet. LAS ligger over gjennomsnitt på alle områdene. Det er vi meget stolte av.

Fra undersøkelsen fremkommer det også at kundene er veldig tilfreds med miljøstasjonene og servicen der. Det samme gjelder innhenting av avfallet. Både ansatte og underentreprenører skal ha honnør for dette. På personlig behandling ved henvendelse har vi et forbedringspotensiale. Det skal vi jobbe med.

Sakte men sikkert har LAS bygd opp sitt omdømme. Fra en litt kronglete start har selskapet gradvis forbedret tilbudene samtidig som gebyrene de siste 10 årene har hatt en lavere økning enn konsumprisindeksen. Den gjennomførte undersøkelsen skal vi bruke til å gjøre LAS enda bedre.

Einar Solvang, daglig leder

Visste du at:

Standplass for avfallsdunker skal være inntil kjørbar vei. Hvis du flytter dunken din 6 meter nærmerer din bolig, vil det resultere i en økt henteavstand på 11.000 km eller nesten 1/4 av jordens omkrets ved ekvator, forutsatt at alle abonnentene gjorde det samme. Tid og penger med andre ord! Derfor skal dunken stå inntil kjørbar vei og maks 5 meter fra veiskulder.

Det er vinter og tid for vær!

- sjekk www.las-lofoten.no - driftsmeldinger

Best i kjennskap!

Hvor godt kjenner du til LAS, hvilke avfallstyper kildesorterer du, hva er gratis å levere på miljøstasjonen og ønsker du e-faktura? Dette er noe av det vi ønsket å finne ut av, for bedre å tilpasse oss ditt behov for vår service og avfallshåndtering.

At de fleste "kjenner til oss" er en god start. Med en kjennskapsindikator på 68 poeng, slo vi til med nasjonal rekord innad i vår bransje! At dere også har tillitt til vårt styresett og ledelse er også gledelig, og holdt til en 2. plass i sammenlignet med andre selskap (18 stk.) i avfallsbransjen (65 poeng)!

Det er også gledelig å se at dere er fornøyd med servicen på miljøstasjonene, med en skåre på 81 poeng holdt det til en fin 5.plass i bransjen. Ekstra artig er det at våre ansatte på miljøstasjonen blir oppfattet som både hjelpsomme og hyggelige, og på Leknes Miljøstasjon får de henholdsvis 81 og 86 prosent på disse faktorene, hvis man legger sammen de som har svart fra 8 til 10 på fornøydhetsskalaen.

Også innen omdømme og miljøbevissthet er det topp 10 plasseringer med 72 og 70 poeng av 100 oppnåelige.

Selv om de fleste har fått med seg at vi materialgjenvinner avfallet, finnes det fortsatt noen som tror at alt går på ei dyng. Hele 85% har svart en lavere andel enn det reelle tallet, noe som indikerer at vi i LAS har et forbedringspotensiale i å kommunisere hvor mye som faktisk blir gjenvunnet. Totalt gjenvinner vi 65% til nye materialer og totalt 95% hvis vi inkluderer energien fra restavfallet.

Det er også hyggelig å høre at hele 44% av husholdningene leser dette magasinet og hele 89% benytter tømmekalenderen. Etter vårens Strandryddeuke svarer også 55% at de kjenner til miljøproblemet marin forsøpling.

Ellers er de eldre mer fornøyde enn de yngre, og befolkningen i Vestvågøy og Flakstad mer fornøyde enn de som bor i Vågan og Moskenes. Likevel har vi for "reflektert tilfredshet" oppnådd en skåre på 76 poeng, som er det 2. beste resultatet noen sinne etter at de startet opp disse målingene. Dette er med å gi oss en totalindikator (beregnet ut fra omdømme og tilfredshet) på 73,43 poeng som står til en 7. plass i bransjen.

Resultatet viser også at kvinnene er mer fornøyde enn gutta, men vi kan forsikre om at både kvinner og menn får lik service og behandling. Der er altså mye informasjon å ta tak i ved å finne ut blant annet hvorfor resultatet er sånn.

Vi har derfor ikke tenkt å hvile på laurbærene, men skal gjøre det vi kan for å heve oss ytterligere slik at vi er en god renovasjonspartner for deg. Totalt var det 453 tilfeldige husstander som ble kontaktet, og vi takker for deres bidrag og gode hjelp til at vi skal bli bedre!

Iren Markussen og Harald Sandberg på Leknes Miljøstasjon smiler fornøyd.

Hva er prisen?

Glass- og metallemballasje, EE-avfall, hageavfall, husholdningsplast, PCB-vinduer og urent trevirke - på miljøstasjon skal avfallet sorteres nøyaktig - og kanskje lar du deg overraske over hvor mange fraksjoner som faktisk kan sorteres?

Kanskje er det også en overraskelse hvor lite det egentlig koster å levere avfallet til miljøstasjonen? I vår spørreundersøkelse undersøkte vi litt om deres kunnskaper om våre priser for levering av avfall. Stort sett vet de fleste at papir og EE-avfall er gratis å levere, mens det er kun 60% som vet at det også er gratis å levere husholdningsplast og rent trevirke!

I "gamle dager", før man visste at brenning av avfall medførte forurensning eller at det som ble kastet i havet faktisk **ikke** ble borte, var det greit, og ikke minst gratis å fyre opp et bål i fjæra. Og kanskje akkurat derfor sitter det igjen en forventning om at det skal være gratis å bli kvitt avfallet.

Problemet er at med de mengdene avfall man har i dag, og den kunnskapen man har om miljøgifter i blant annet farlig avfall, så er man nødt til å ha på plass et apparat for å håndtere avfall.

Den overordnede målsettingen er et miljø uten forurensning, både synlig og usynlig art. På den andresiden har vi en komfortsone i forbrukersammenheng vårt som medfører at vi produserer en god del avfall. Faktisk ca. 430 kg husholdningsavfall per innbygger per år (tall fra 2009). Vi kaster mat og kjøper masse ferdigprodukter som gir emballasje.

Nå har det heldigvis vært et skifte for avfallet. Avfall er ikke lenger søppel og verdiløst, men blir nå betegnet som ressurs og/eller råstoff.

I praksis betyr det at avfall, spesielt emballasje, går inn i en syklus av gjenvinning og gjenbruk.

Vi slipper "søppelberg" og deponier, og når vi er flinke til å sortere så gir vi hermetikkbokser og gamle aviser "et nytt liv".

Mottak, videreforedling og transport koster imidlertid penger, og i denne tiden vi lever i må vi ha en toleranse for at det er en pris å betale for vår komfort med halvfabrikkat, moter og interiør.

Likevel er det i dag mange avfallstyper (fraksjoner) som kan leveres gratis. Usortert og restavfall vil alltid koste litt - det skal lønne seg å sortere. Fullstendig oversikt over priser: www.las-lofoten.no

Glass- og metallemballasje

Gratis

Gratis

Farlig avfall

Asbest

Gratis*

Kr 1,19

Forurenset trevirke

Jern og Metall

Gratis

Gratis

EE-avfall /elektronikk

Restavfall

Gratis

Kr 2,18

Rent trevirke og hageavfall

Om å stå han av...

I Lofoten har vi vær, masse vær! Enkelte dager får vi smake 3-4 årstider, og det er vel barnelærdom for innfødte lofotinger å være godt forberedt.

Været vinterstid, med vind og snøforhold, skaper også utfordringer for renovatørene når de skal ut å tømme dunkene - og for abonnentene når dunken har veltet overende eller blåst over til naboen.

Av og til kan man derfor se fine små "hus" eller skur for avfallsdunkene. Og det er mange varianter her i Lofoten. Noen har kun sidevegger, mens mange har også tak på. Estetisk pent og praktisk for å holde dunkene på plass.

Om du selv har lyst på, men ikke er av det helt fingernemme slaget er det mulig å kjøpe slike avfallsskur.

Oddbjørn Pedersen så seg irritert på at dunken skulle fly av gårde når den ble satt ut til tømming. Han tok saken i egne hender og resultatet ble til og med en forretningsidé. Med profesjonell assistanse for design og funksjonalitet på laget, ble resultatet i betong og treverk skal gi "tyngde til å stå han av" i de verste "elingene". Legg merke til den flotte fargen (bildene) som endrer seg etter fuktigheten i lufta.

Resultatet kan du se på www.bokshuset.no, hvor du også kan bestille skuret i den størrelsen du vil ha.

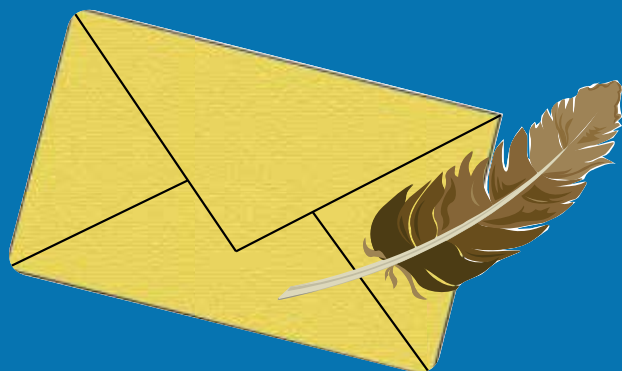
Har du allerede et skur du er veldig fornøyd med, eller kanskje du vil gi litt skryt av naboen sitt? Send oss et bilde på: www.facebook.com/las-lofoten

Nyhet: E-faktura 😊

43% av våre abonnenter, og hele 61 % av de som er yngre enn 50 år ønsker tilbud om e-faktura.

Vi tar dette til etterretning og tilbyr e-faktura fra neste fakturering. Følg med på vår nettside og/eller facebookside for mer informasjon. www.las-lofoten.no eller www.facebook.com/las.lofoten

<http://You got e-mail>

Jern og metall

Jern og metall er en avfallstype som har blitt samlet inn og gjenvunnet i mange år. Såkalte skraphandlere ble etablert allerede i etterkrigstiden da det var knapphetsfaktor på mangt, og dette er vel et av de tidligere eksempler på at gjenvinning ble til et levebrød.

Jern og metaller har den flotte egenskapen at de kan smeltes og brukes igjen og igjen. Når man skal utvinne eksempelvis jernmalm fra berget behøves store mengder energi. Tidligere ble ved benyttet til dette, mens det i dag benyttes strøm. Norge har tradisjonelt sett hatt billig strøm fra fossefall, som igjen forklarer hvorfor vi har hatt så stor smelteverksindustri i Norge. Prosessen med å smelte om allerede utvunnet materiale er mindre ressurskrevende enn først å utvinne metaller fra malm. På denne måten gir innsamling også en stor energireduksjon.

Gjenvinning av jern og metall har dermed **3 gevinster**; det sparer energi, det sparer råstoff (malm) og det hindrer at det blir liggende mye skrot rundt om i vårt vakre land.

Marked og etterspørsel

Det spesielle med denne avfallstypen (fraksjonen) er at leveringsprisen bestemmes av etterspørselen gjennom børs. P.t. er det gratis å levere, men stor etterspørsel gir til tider utbetaling når man leverer, mens det andre ganger er helt stille og man må faktisk betale for å få levert.

Hos LAS

Jern og metaller blir samlet inn på miljøstasjonene og i Haugen og her blir det sortert enda mer, før det blir presset og sendt (gjerne med båt) til det internasjonale markedet.

Beklageligvis ser vi også svært mye jern og metall i restavfallet, spesielt fra bedrifter. Siden det p.t. er gratis å levere, er det dumt å betale restavfalls-/usortert pris for det.

Sorter ut jern og metall, det skal lønne seg å kildesortere!

Metallet sorteres ytterligere, her er rustfritt stål.

En CAT maskinhåndterer løfter jernet opp i en presse, som lager bunter for lettere håndtering og transport.

En slik bunt veier inntil 800 kg, og er lett å stable.

Jern og metall lagres til det blir sendt til Skien, før det går videre til resten av verden.

Du er verdifull!

...noen filosofiske tanker om fritheten til å velge.

Har du noen gang tenkt på hva som gjør deg verdifull? Hvis vi ser bort fra mor og fars ubetingede kjærlighet, hva påvirker da din verdi? Kanskje er det lettest å snu spørsmålet til hvem som er mest verdifull for deg?

Kanskje er det mennesker som forstår oss, elsker oss, stiller opp for oss, trøster oss, gir oss råd og som vi kan stole på? Å være verdifull henger ikke bare sammen med mengde, mennesker man kanskje ikke ser så ofte kan likevel ha en høy status på vårt verdibarometer. Mennesker man en gang i livet har møtt, gjorde en forskjell selv om det kanskje er 20 år siden?

Og kanskje er det akkurat det som er stikkordet, å gjøre en forskjell. For vi er alle verdifulle (noe som burde gi utslag på vår selvfølelse og trygghet), men hva skal til for å gjøre en forskjell?

I forberedelsene til et foredrag der tematikken var spredning av miljøgifter kom en tanke om at man var verdifull fordi man var i posisjon til å velge! Som om man ved barneoppragelse gir ballast til at denne som voksen skal kunne håndtere frie valg ved gode og riktige beslutninger. Der et barn ville bruke pengene på å handle godteri til et øyeblikks nytelse, må naturlig nok den voksne velge en mer ansvarlig økonomisk linje. Våre valg har med andre ord konsekvenser.

Og er det ikke slik også i et avfallsperspektiv at, når vi har kunnskap så må vi ta ansvar? Og det gjør heldigvis de fleste her i Lofoten. Blant våre abonnenter som er yngre enn 30 år oppgir 100% at

de kildesorterer matavfallet. Og totalt sett sorterer 97% papir/kartong/brunpapp. Wow, det er bra!

Og hva med de elevene som fikk et foredrag om miljøgifter i bygningsavfall? Jo de utgjør en forskjell når de kildesorterer og bidrar til miljøsanering (kartlegging av bruk av miljøgifter) i oppussingsprosjekter. De er verdifulle fordi de har kunnskap (viten) og kan gjøre et valg for å hindre at vi sprer miljøgifter ut i naturen.

Kan det virkelig være så enkelt? Ingen kan gjøre alt, men alle kan gjøre litt, og summen vil gjøre en forskjell.

I år ryddet 469 personer over 13 tonn marint avfall her i Lofoten - det utgjør en forskjell!

Den gyldne regel "gjør mot andre slik du vil andre skal gjøre mot deg" er som konservering for samfunnet. Det innebærer gjerne en blanding av gode verdier, kunnskap og et ønske om å bidra til felleskapet.

Man kan velge bitterhet og hevnjerrighet, eller man kan velge tilgivelse og omsorg. Man kan velge å gi en hjelpende hånd eller la være. Man kan velge å spre miljøgifter ved å brenne avfallet på bål, eller kildesortere slik at avfallet kan gjenvinnes eller miljøsaneres.

For naturen, og oss som lever her, vil det gjøre en forskjell - og fordi du kan velge, er du verdifull!

Sammen holder vi Lofoten ren!

Varmkompostering - i isolert bing

Har du matavfallet i egen kompost, kan du søke om fradrag (p.t. kr 267,-) for hjemmekompostering. Du må imidlertid ha en godkjent isolert bing slik at den kan være i drift hele året.

Som godkjent må den bl.a. ha både lufttilgang i bunnen og isolasjon i sider og lokk enten den er hjemmelaget eller kjøpt.

(Mating av fugler, kald kompost (i haug eller bing) eller hull i bakken gir ikke fradrag).

Telysholdere kan gjenvinnes!

Telysholderen er laget av aluminium og er veldig energisparende å gjenvinne, da man benytter 95% mindre energi enn ved ny produksjon (www.telysjakten.no)

Hvert år selges 200 mill. telys i Norge (Aftenposten nett, 22.09.2011), og dette utgjør en god del aluminium som oftest har gått rett i restavfallsbøtta.

Får å levere må du huske å løsne vekeholderen (NB!) - den er av stål, og må gjerne sendes med, men den må da være løs. Telysholderen leveres i container for glass- og metall-emballasje.

HUSK BIOPOSE!

Til matavfallet trenger du bioposer. Disse kan du kjøpe der du handler dagligvarer. De er laget av maisstivelse, og komposteres lett med matavfallet. Det er **kun** disse posene som kan benyttes til å kaste matavfall i.

Facebook

Er du opptatt av miljø og kildesortering? Da er du midt i målgruppen for vår facebookside!

Her kan du komme med dine spørsmål og synspunkter, eller få påfyll av informasjon. Og tips oss gjerne om hva du vil lese! Bli tilhenger av LAS på facebook du også.

www.facebook.com/las.lofoten

Sammen holder vi Lofoten ren!

Lofoten Avfallsselskap IKS